

N° 322

RA 46.

Monned

1920

Keenad Luggud

töeste sündinud asjadest,

Ma rahwa mele heaks ja hinge kasuks
kõrrokirjutud.

Esimenne ande.

68

„Jehowa sanna on õige ja keif Temma töö on tõestus.
„Temma armastab õigust ja kohut, Ma on taie
„Jehowa heldust. Sepärrast tulge ja juttustagem
„Sionis Jehowa, omma Jummalat tööd!“ —
(Ew. Mat. 55, 4. 5. Jerem. 51, 10).

Tartus, 1839 aastal.

Trükkitud Lindworsi päriätte kirjadega.

Das in dieser Schrift betitelt: „monned Kennad Luggud tõeste sündinud asjadest“ — nichts gegen die Evangelisch-Lutherische Kirchentelehre und unsere Bekenntnis-Schriften enthalten sei, wird vom Deselischen Evangelisch-Lutherischen Provinzial-Consistorio desmitteist attestiert.

Krensburg, am 22. Novbr. 1838.

C. E. Hesse,
geistlicher Beisitzer.
Mag. v. Rehren, Secr.

Der Druck ist unter den gesetzlichen Bedingungen gestattet.
Dorpat, am 2. Decbr. 1738.

M. v. Engelhardt, Censor.

2/26327

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

L. Kuidas paggana rahwa lapsed ristiusso koli armastawad.

Siindia ma jures on üks suur saar, nimmege Ceilon. Ka seal, nisammoti kui teistes paggana maades, kolutawad ristiusso õppetajad armo õppetust ja on peälegi mitto kolijõ seadnud, kus India rahwa lapsed Jummalta sanna luggema ning moistima õppiwad. Ühhe koli jure läks tee ülle süggawa jõe, kuhho uut ja suurt silda ehiti, ja kus iggakuks, kes silla ülle tahtis minna, piddi sillarahha maksma. — Se olli niid nende lastele, kes sedda teed möda tullid, sureks waewaks, sest nemmad ollid waesed ja ei woinud milgi wiisil igga pääw sedda silla rahha maksta. Küllab meie suggo lapsed olleksi koddõ jänud ja meie suggo wannemad epolleks ka muud nou teadnud egga taht nuuti; agga mis teggid paggana rahwa lapsed, et nemmad Jummalta kallist sanna saaks õppida? Suremad poisid pannid keif koliramatud kolko, jaggasid neid siis isfeskkes, siddosid, iggakuks omma jaggo, peä peäle finni, ja uiosid nenda jõest läbbi; wähhemad lapsed uiosid tühjalt nende järrel. Sedda wiis said nemmad ilma rahhata koli, ja läksi iggapääw seddasamma teed jõest läbbi koddõ.

Ja kui wannemad Ceiloni sare peäl omma lastele kül lubba andsid, kolides luggemist õppida, agga neid siisgi omma wanna ebbausso ning woera Jummalta tenistusjele sundisid, siis pannid lapsed allandlikko pahwega wasto ja ütlesid ikka, et neid mitte enam koli wasto ei woeta, kui nemmad wanna ebbausso wiisid ja kumbed mahha ei jätta, ja Jummalat ennem ei kardad kui innimesi.

Amerika maal leidis üks Saksa ma reisia nende

kolides, mis selle paggana rahwa seas jo monne aia eest seäti, paljo lapsi lous ollewad. Ja et kül ükski neid senna ei sunni, tulleswad lapsed sure himmoga kaugekt, Jummalala sanna õppima; monned ollid kahhe ja ka kolme pennifoorma teed käinud ja mitte head teed, nago meil on, waid pakfust umbsest metsast läb- bi, ja kõrge mäggede ehk mäe lirkade ülle. Et kül wähhest nende wannemad kui ka koli õppetajad neid ollid keelnud, kurja ilmaga ja lummise aiaga tullemast, stiiski lapsed ei holineud sest; ni suur himmo olli neil, sedda kuulda ja õppida, mis riisti rahwas meie maal ni saggedašte ärrapõlgab; sest surem hulk on tüddind kuulma ja laist õppima. —

Wata 5. Mofese ram. 6, 7.

2. Taewane Jäsa hoiab ja peästab wagga lapsi.

Sellesamma sure merre sees, mis meie made um- ber käib, agga Saksama liggi, on üks kenna saar, nimmega Rügen, kus Jummalala ilmad isseärranis tal- we pea nisamma saggused on, nago meil. 1820^{mal} aas- tal 8^{mal} Märri ku päwal, kus wägga paljo lund sad- das ning tuiskas, ja peäleqi ni külmi olli, et keige wannemad innimesesed nisuggust külma ei mäletand, sel päwal, pärrast lounat tulli üks Saastane tüttar- laps kulla kolist ärra ja tahtis koddõ minna omma wannemate jure, kes poolteist wersta koli maiast el- lastid. Agga tuiso sees kautab laps teed ärra ja eküb õhto pimmedani laggeda peäl; siis istub ta, käimisest lumme sees ärrawäsfind, kiowi peäle mahha, nuttab esmalt, loeb siis, kui pimmedaks sai, omma õhtopal- wet ja jääb maggama. Ta wannemad koddõ mõtlesid, et tüttar kurja ilma pärrast küllasse jänud saggulaste jure, kus ta wahhest jo õfels olli olnud, kui wihma ehk lund saddas, ja ollid tänna sega wägga rahhul.

Teskel hommikul — se olli pühapäaw — läks emma küllasse, tüttrele ued rided wüma ja temmaga kirriko minnema. Ta küsib saggulaste jures lapse järrel; agga last polle seal ollagi. Ta ehmatas ärra, ruttas maiast maiasse ja otsib omma last, agga ei leia tedda kussagi. Keik kulla rahwas hakkab emmaga otsima; agga tuisõ olli õfel lund ni kõrgeste kofko aia- nud, et ei olnud lotagi, lapse ihho, weel wähhem last hin- ges leida. Louma aial, kui wiinne lotus olli ärralõppend, jättas lapse isäa omma naest, kes sure healega nuttis ja teisi, kes tännini ollid õstinud, mahha, ja lähheb ühhe sebbraga koggoni teise pole, kus ükski ei arwand, et laps piddi senna juhtuma. Ja waat, isäa näeb kaugekt, kuidas tuul ühhe kübbara lumme peal eddasä aiab. Mollemad ruttawad senna kofhta ja näwad lapse pead lumme angust wälja paistawad. Suuni olli ta lumme sees kinni ja watis rõõmsa silmaga om- ma isäa tulleswad. Jäsa ja temma söbber peästawad nüüd sure rõmoga last lummeest lahti — ja lapsel polle wiaga ühtegi. Nennamad wiivad tedda emma jure ja siis omma koddõ ja laps on terve, nago ennegi.

Kui minna sedda asja kuulsin, juttustab se kir- riko õppetaja seal sare maal, lestin minna sedda last ja temma wannemad watama. Ma leidsin se tüttar- lapse koggoni terve ollewad ja ta wannemad täis kitust ja tänno Jummalala wasto. Laps rälis weel, et, kui ta omma õhtopalwet olli teinud, peagi unni ta peäle tulnud. Lummeest olli temmal ni soe olnud, et ta ei tundnud külma egga ka nalga. Hommiko olli üks koer lund ta pea peält ärra aianud, ja sega ka temma kübbarat; agga siis olli päike ni soiašte ta pea peäle paistnud. Ja kui ta nüüd keigest südda- mest Jummalat pallunud, et Ta temma isäa ta jure sadaks, siis olli isäa ka peagi tulnud.

Jesaja 65, 24. Rom. 8, 15.

3. Se wagga Ritsehoidja.

Üks waene tallopoia lesk tulli omma wie wäeti lastega ühhe küllasse, kus üks perremees temmale lubba andis, omma wanna küni sees ellada. Päwal kerjas emma ja toitis omma lapsi monne ärrakuiwand leiwapallosekse ja weega; õsel maggasid keif künis ja külmetasid wägga, sest et agga waesed hilpud neile kateks ollid ja tuul keigist polest läbbi seinä puhhus. — Keige wannem laps olli 12 aastane tüddruk; se hoidis perremehhe kitsed metsas. Teised noremad otšid marjo, müsid neid linna liggidal ärra, ja tenisid sega mõnda koppikad. Agga emma korjas sedda rahha kolko, et ta woiks wannema lapsese ue kue osta, kui ta esimest korda piddi Jõsanda armo lauale minnema.

Ni waene kui se lesk rahha ja warra polest olli, ni rikkas olli ta Jõsanda tundmisses ning armastuses. Lapse põlwes olli temma mitto kallid Jummalafannad ning ka laulo salmid ja wiisid, mitte üksi pähha õppinud, waid ka süddamesse. Meed Piibli ja laularamato salmid õppetasa ta nüüd ka omma lastele ja teggi igga pääw nendega palwet. — Se wannem tüttar olli üks wagga ja Jummalafartlik laps. Ta nimmi olli Lisa. Kui ta kitsede jures põllal olli, ep olnud ta mitte ni laisk ning kergemelelinne, nago teised külla lapsed, waid laulis omma laulo salmid ja pallus ikka Jummalat, et Jummal wõttaks tedda ükskord õnsaks teha. Sepärrast naersid teised külla lapsed ta peäle ja nimmetasid tedda ikka „pühha kits Ritsehoidjaks.“

Ühhel päwal, kui Lisa maante äres kitsed hoidis, tulli üks rikkas kaupmees sedda teed möda sõites, ja küsis lapse käest, kust se te ühhe liggida moisa peäle piddi ärrapõorma. Lisa andis ni selgeste ja kennaste

otšust, ja temma silma näggo olli ni wagga ja armas kaupmehhe melest, et ta Lisa ühhe hea rahhatükki andis meleheaks. Siis sõitis ta eddas. Agga pea näggi meie tüttarlaps middagi te peäl maas ollewad; ta ruttab selle jure, leiab punnase rahha kotti, wõttab sedda maast ülles, jookseb reissa järrele ja hüab tedda ni kaua, kunni temma lapsese heält kuleb, kinni peab ning omma ärrakaddunud rahha kotti, kus paljogi suurt pabberi rahha sees olli, kätte saab. Se peäle sai nüüd kaupmees wägga rõõmsaks ja küsis lapse käest, kus ta ellas, kes ta wannemad, mitte last emmal weel on, misga ta neid toidab — ja nenda keif laisalt ja pikalt kulab ta läbbi. Ja keif mis Lisa temmale jutustas, läks nenda ta süddamest läbbi, et ta lapsese emmale, se waese lessele, 8 hõbbe rubla tükki satis ja peälegi käsko andis, et emma piddi Lisaga fenna linna ja selle maiaesse tulles, kus se rikkas kaupmees olli ellamas. Seäl töötas ta nende eest weel suremat murret kanda.

Koddo välis Lisa omma emmal keif, mis olli sündinud. Agga emma olli tais rõmo, kitis ning tännas Jõsandat, kes waeste palwet kuleb, ja läks siis omma wannema tüttrega kolmandamal päwal linna. Kui kaupmees neid näggi, terretas ta neid lahkeste, wõttis Lisa käest kinni ja wiis tedda omma abbikasa jure, üteldes: Wata, ma toon sulle jälle ühhe tütre, meie õnsa Mali asemele (kes monne ku eest olli ärrafurnud)! — Meie Lisat wõeti nüüd kogni kasolapses wasto ja wäljaspoolt olli temmal rikkas maia hea põlli. Ka waese emma ning teiste laste eest kanti suggu hoolt. Lisa sai omma wagga süddame ja omma kenna laulmisse pärrast woera emmale peagi õige armsaks; ja kui ka lapsese laulo wiisid ja palwetegginne selle mailmikko rikka kaupmehhe mele wasto olli, wõttis ta siisgi omma kaswandikko,

ta sannakulelikko ja lahke mele pärrast armastada. — Agga paljo waewa teggi lapsela üks suggulane kaupmehhest, kes maiapidamisse eest hoolt kandis, üks wanna kurri neitsi, kes Lisa laulmist ning palwetegemist suggugi ei sallinud, tedda ühte puhko ähwardas, sagedaste soimas ja monnikord ka peffis. — Üksford, kui se tigge inimene Lisat koggoni ilma süta olli witsadega peksnud, läks temma nuttes omma maggamisse kambri, langes põlweli mahha ja teggi waljuste (sest temma armas ennast üffi ollewad) sedda palwet „et armas Jssand sedda suurt patto selle kurja neitsile, temma waenlasele, andeks annaks, tedda patust pöraks ja õnsaks teeks.“ — Agga Lisa woeras isä kulis kõrwalt keif sedda palwet; ja kui laps olli Amen ütelnud, astus temma kambri ja küsis, mis olli sündinud, ja kes tedda nenda werriseks peksnud? Lisa ehmatas kül ärra, agga räkis keif täieste ja tösfiste ülles, ja pallus wimaks, et isä se wanna neitsile ühtegi kurja ei ütteleks egga teeks, „sest — ütles Lisa — ma ollen Õnnisteggiat temma eest passunud, et Temma sedda andeks annaks ja peälegi tedda õnsaks teeks; ja ma tean, et Õnnisteggia mo palwet kuleb.“

Needsammad armsad lapselikud sannad ollid kaupmehhele üks wäggen jutlus, mis ta südamesse tungis. Keif pattoline rahho (se on süddame tuimus) mis temmal tännini olnud, kaddus temmast ärra; agga et ta Jummalala rahho weel ei tunnud, ärratas tedda ta rahhuto südda õselgi unnest ülles. „Se waene laps, mõtles ta iscenneses, on omma Jummalala sees rõmus ja õnnis, et ta kül paljogi waewa ja wallo näind; miks minna, kes rikkas, kel hea põlli, — mitte ei woi rõmo ning rahho leida?“ — Üksford küsis ta Lisa käest: Mo armas laps, sinna olled wanna neitsi eest palwet teind, kes sind tagga kiu-

sab, kas sa pallud Jummalat ka minno ja mo abbi kasa eest, kes so woeras emma? „Oh ennam, kui üksford päwas, koätis Lisa; sest ma arwan, teie tete ka minno eest palwet, et ma saaks waggaks ja õnsaks innimeseks. Mo emma pallub — sedda ma tean!“ — Woeras isä wastas: „Sa olled üks armas, üks õnnelik laps, Lisa! Jssand õnnistago sind, ja tehko mind ka ni õnsaks, kui sind! Te ka eddaspidi mo eest palwet!“

Ja nenda olli se Jssanda meie õnnisteggia imelik ja armolik nõu, selle wagga lapse kyme ja paljwe läbbi ta woera isäle patto tundmist ning kahetssemist anda. Jggaford tulli weest ta silma, kui ta mõtles: se laps pallub Jummalat minno eest, ja omma waenlase eest, ja minna polle ialgi temma egga ennese eest palwet teind. Agga mis ma weel otan?“ Eesimest korda omma ello aias langes ta nüüd põlweli mahha, ja tunnistas Jummalala ette keif ommad pattud ülles, kuidas pühha Waim neid temmale olli teada ja tunda annud. Siis pallus ta Jესuse nimel, ja Temma kannatamisse ning surma pärrast patude andeksandmist ja ei tüddind ärra palludes ja kopputades, kunni Jssand omma armo ust olli lahti teinud ja temmale rõmo ja rahho pühha waimo sees rohkestes jagganud.

Kui nüüd meie kaupmehhe wagga abbikaas, kes tännini ühtegi sest ei teadnud, keif kuulda sai, mis Jummal se waese kannatlikko tüttarlapse läbbi ta mehhe süddamega olli teinud, siis sai temma wagga rõõmsaks ja kitis sure heäleaga Jssanda armo ja hallastust. Ja se arm tulli ka ifka rohkemalt kaupmehhe maia ning perre peäle, nenda et mailmikud wiid ja kombed kaddusid, ja Jummalala sanna ning Waim hakkas wallitsema. Ka wanna neitsi, sedda kaupmees sagedaste maenitsets, habbenes ennast wimaks, tundis ja

Kahhetset omma patto ja püdis isseärranis omma kurjust Lisa wasto, keigel wiisil beaks tehha.

Kolm asja öppigem sest tössisei luggust: 1) Jummal kuleb leskede palwet ja hallastab waeste laste peäle. 2) Jummal annab ikka sellele, kes kannatab ning pallub, woito temma waenlaste ülle, ja 3) Jummal tässub sedda head, mis ka keige wäetimale tehakse, künne ja saa wörra taggast, isseärranis waimolikko andedega, mis suremad on kui keik muud.

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

4. P a n n e t ä h h e l e !

Üks isä ütles omma wie aastase poiiale: „Mis rummalad jannad tullewad so suust wälga? Sinna ei pea mitte söimama egga wanduma, sest Jummal taewas kuleb keik!“ — Laps jäi wait ja küsis siis täsase heäleaga: Kule isä, kui Jummal keik kuleb, kas Ta woib siis ka keik nähha? — „Kül ikka, kus tab isä, Jummal kuleb ja näab keik asjad, mis ial sünniwad. Se on tõeste tössi!“ — Oh se teeb mind wägga kurwaks, ütles poeg, sest, kui se tössi on, siis näggi ka Jummal sind heile õhto joognud ollewad. — Isä ehmatas ärra; se lapse fanna läks ta süddamest läbbi; ta mõtles se asja järrele ja tundis suurt häbbi ni Jummalale kui omma lapse ees. Ugga wimaks, kui ta kindlat nou olli wötnud, ümberpöörda Isända pole, kuttus ta omma poia ennese jure ja ütles temmale: „Kule laps, se on nenda: Jummal on sinnust kuulnud ja minnust näinud, et meie sured pattused olleme; ja weel paljo ennam patto kuleb ja näab Temma meitest, kui meie sedde teame ning arwame. Sepärrast peame nüüd Tedda palluma, et Ta keik meie pattud meile andeks, ja pealegi sedda jõudo annab, needsinnatsed kurjad asjad, mis pühha Jummal koggoni ei falli, wihtada ja mahha jätta.“

Nenda räkis isä ja hakkas poiaga Jummalat palluma ja keige omma perrega Jummalale fanna lugema nink armastama. Sest aiast jättis ka poeg soimamist ja isä winajomist mahha; ja kui pärrast maias middagi juhtus, mis ep olnud õige egge hea, siis tulletas iggäüks teise meele:

„Isand kuleb, Isand näab keik!“

5. S a a m i , s e w a n n a H i n d u m e e s , j a t e m m a n o o r ö p p e t a j a .

India maal, Bombai linnas elas 8 aasta eest üks rikkas Inglise kaupmees omma sugguwöösaga. Abbi kasa terwisse perrast wöttis sui otša maal elada ja mitte linnas, kus ni paljo kärrinat ja mürrinat olli. Selle kaupmehhe norem tüttar olli agga kolm aastat wanna. Nago ikka laste wiis on, ümberkaudo käia, ja mitte ühhel paigal mängida, läks ka se lapsok sagedaste ühhe metsa sisse, mis nende liggi olli, ja üks wanna sullane, India ehk Hindu paggana rahwa suggust ning usust, olli ikka last satamas ja ta järrele watamas.

Mollemad juhtusid nüüd seal metsas ühhe wanna hone jure, kus Hindu rahwas omma ebba usso ja woera Jummalale tenistust ollid pidanud. Ülle selle templi ukse olli weel üks kiwui kuido nähha, mis need waesed hinged omma Jummalaks arwasid; ja ka meie wanna lapsehoidja, kelle nimmi Saami olli, kummardas ja pallus sedda kiwui Jummalat. Ugga wäike tüttarlaps seisid emalt ja panni sedda wägga immeks; ja kui mees walmis olli omma palwega, küsis laps tedda: „Saami, mis sa teggid?“ — Oh armas laps, wastas Saami, ma pallusin omma Jummalat. „Sinno Jummalat? ütles laps, kas se on sinno Jummal? Se seal ei woi nähha egga kuulda, egga käia, egga mid-

dagi tehha; ta on kiwmi. Agga minno Jummal, se näab ja kuleb ja teeb keik; sest Ta on ellaw Jummal. Dh sa waene Saami!“ —

Kaupmees jäi nelli kuud senna paigale, ja igga pääw läks temma wanna trü sullane, se Hindu mees, lapsesega senna metsa templi jure ja teggi omma palwet. Agga iggakord maenitfes tedda ka se armas tüttarlaps ja ei tüddind mitte ärra, temmale ferd korralt üteldes: Saami, Saami, sinno Jummal ei kule egga näe, ta on kiwmi; — agga minno Jummal kuleb ja näab keik, Ta on ellaw.

Kui nüüd nelli kuud ollid möda läinud, ja wanemad nõu wõtsid, koggoni Ingliismale ristii rahwa hulka taggasi minna, sai nende wanna sullane Saami wägga kurwaks ja ütles se lapses wasto, kedda ta hoidis: Kui Mamsel isä ja emmaga ärralähheb, siis kautab waene Saami, kel polle ennam isä egga emma, egga suggulasi, ta kautab keik ärra! Agga laps kostis: „Dh Saami, kui sinna mo Jummalat tunneksid, siis jääks Temma sulle armsaks isäks ja emmaks, ja wennaks, ja söbraks; sest minno Jummal näab ja kuleb ja armastab keiki, kes Tedda tundwad ja Ta pole hoidwad.“

Se sanna ligutas wanna mehhe süddant, kus Jummalala waim se armsa lapses sannade läbbi ammogi jo olli asset walmistamas, nenda, et ta nüüd silmaweega lubbas, sedda ellawat Jummalat otsida, kunnit ta Tedda leiaks. „Agga, ütles laps, siis sa pead ka minno palwed ja luggud öppima“, — ka lugges ka omma wanna sullasele kümme käsko ja kolm usfo öppetüsi ja Jõsameie palwet, ja monned laulo salmid ni kaua ja ni mitto ferd ette, kunnit mees neid omma wanna pähhä, agga ka — Jõsanda armo läbbi — omma ue süddamesse sai.

Lapses wannemad ei teadnud keigest sest, mis

nende nore tütre ja wanna Hindu sullase wahhel olli sündinud, ühtegi, ja pannid sepärrast wägga immeks, et wiimisel hommikul — kui nemmad omma wanna wisi järrel kokko tullid, hommikopalwet teggema ja Jummalala sannast luggema —, ka Saami teiste seas tuppä tullid, omma kübbara, mis ütiski Hindu mees peast ärra ei wõtta, ukse ette mahha panni, teistega põlveli mahha langes, ja kui maia isä hommiko palwet olli teinud, ka need palwe ja usfo sannad sure heäle ja silmaweega ülleslugges, mis ta lapsesest olli öppinud.

Pärrast juttustas temma keikidele, kuidas ta omma paggana pimmedussest ja waimolikko surmast lapses läbbi olli üllesärratud ja pallus wägga, et nemmad tedda mitte mahha ei jättaks, waid ristii rahwa selka wasto wõttaks. Ja se armas tüttarlaps pallus ka temma eest. — Agga kaupmees wõttis tedda sure rõmoga kasa, ja Bombai linnas sai temma ühhe õppetaja läbbi täielikko ristiusfo õppetust kuulda ja wintaks pähhä ristmisse läbbi Jõsanda koggodusse ligeks wastoetud. Ni kaua, kui ta weel ellas, jäi suur armastus ta süddamesse selle lapses wasto, kes tedda keige esite õige teele olli juhhatanud, ja selle sure elawa Jummalala ja Jõsanda wasto, kes ka

„noorte sa wäetimatte laste suust ommale fuurt kitust ja kindlat wägge on walmistanud.“

Taweti Laul 8, 5. Matt. 21, 16.

6. Jummalala käski peästab.

Minno wanna emma, juttustab üks jummalala kartlik mees, minno emma, kes lühhidelt omma kahelsakümmenema aasta sees Dnisteggia jure läks, kedda ta siin ma peäl keigest süddamest armastas, ex olnud ammogi jubba ommast wäifsest kambrišt wälja sanud;

wannadusse ja ihho nõddrusse pärrast. Nüüd tulli mennewa süggise ühhel päwal, minno wennast fadetud, üks söbber meie maiasse, selle kässo ja nouga, meie wanna emma selfammal pärrastlounal weel omma wanfri peäle panna ja poia jure wia, kes 3 ehk 4 wersta maad meitest olli ellamas. „Kus teie meel ja moistus jänud?“ ülesin minna ja emma isse ei tahtnud ka ühtegi kuulda ni surest söidust, sest et ta jo aasta aia ep olnud omma kambrišt meie tuppagi fanud.

Agga se woeras söbber, kes kül isse emma nõddrust näggi, ei jättnud järrele tedda palluma ja sundima, kunni meie emma wimaks, nago umbse peaga, lubbas, temmaga teise poia jure soita. — Et kül südda meil wallutas, piddime tedda peagi padjadega wanfri peäle töstima ja sure murrega oue wärrawast wälja saatma.

Nüüd tullime tuppä taggasi mõtteldes ja küsides: Mis se kül tähhendab, et wend ni wäggise tedda omma jure sunnib? Mis sest kül saab meie armsa wanna emmale? Agga forraga kuulsiime ühhe hirmsa kärrina ja mürrina maias; monned meitest kohkusi nenda ärra, et pea mahhalangesid, teised ruttasid senna pole kust se raksumine tulli ja leidsid et seal kambrišt — kus wanna emma tänmini ellas — pörrand olli koggoni ärralaggund ja keifide asjadega mis kambrišt seisid, ka emma tühjä wodiga, ühhe sure ja süggawa keldri sisse kokko:waionud; nenda et agga laggi ja paljad nellii seinad ollid seisamas ja keif muud asjad ärra röhhotud, keldri põhjas. — Nüüd näggime meie, et mitte söbra ehk wenna, waid Jummalä armo käsši meie emma olli ärrawinud ning hukatussest peästnud; nüüd langesime täis rõmo mahha, ja adsime Jösandale au ja kitust et Ta ikka weel teeb, mis ta Laweti 91 laulo sees usflikkudele on töotanud.

7. Jummalä käsši lükkab.

Ühhes küllas Saksä maal ellab ehk weelgi üks kangur, nimmega W., kes kül mitte saggedaste Jummalä nimme sühho ei mõtta, olgo siis, et ta Tedda wihha:ning joohtnud meles kurjaste prugib. Sesamma kangur seisid ühhel pallawa sui päwal, kui ta ammogi ep olnud wihma saddand, omma rohhoaedas, mis temma ello maiast emale, ühhe kõrge mäe kalla peale olli istunud ning kennaste ehhitud. Agga kui nüüd mees keif omma lillekesed ja taimed ja pu:lehhed näggi ärranärtfind ollwad, töstis ta kurja melega omma rusfikat taewa pole ülles ja teggi palwed — nago wanduja igganes pallub —; ta ütles: „Kas sa Jummalä siis waesem olled, kui mo kaew? Siit saan sure waewaga ommeti mõnda wet kasteks, ja sul polle ühtegi anda!“ — Ja wata, silmapilkul tuul puhhub pu:lehtedest läbbi, mäe taggant toufeb paks pilwe ülles ja warjutab peagi päikest; ta lähheb pimmedaks, ta lööb hülgawat wälko, ta mürestab ni kangest et ma wärz riseb, ta saddab wihma, nago tulleksid jöed taewast mahha; ja enne kui kangur joostes maia ust kätte saab, — kistsub ilmato torm keif puud aias juurdega wälja, ja wihma hoog, nago merre laened, lükkab puud ja taimed, pealegi keif aia mulda mäe kaldast mahha, nenda et rahho aiašt muud ülle ei jäänd kui paljas mäe kink. —

Law. Laul. 139, 20: Kes räkiwad so wasto kurja nouga, ja surustellewad ilma aega;

Law. Laul. 2, 4: neid naerab Se, kes taewas istub, Jösand irwitab neid.

8. Jummalä käsši lööb.

Pea nisammoti, agga weel suuremaks nuhtlusseks näitis Jummalä omma wäggewat kät ühhe laewameh,

hele ülles, ja keikidele, kes selle laewaga tahtsid jõe teed käia ühhest linnast teise. Jõe laewa meestel, ehk wahhest ka teistel, on saggedaeste se ebbauss, et iggas kord, kui wihmaga laewa lähewad, tee peäl üks õnnetus sünnib. Kui nüüd üks selts rahwast laewa astus ja praego ka wihma hakkas tibbama, läks ühe lootsiko mehhe meel ni kurjaks, et ta sure sõimamisega ja wanduinisega wihma peäle, ühe laewa hange (mis on pitk pu kõwera rautud otsaga, ka bootshat nimmetud) et ta nisugguse pu, mis ta käes olli, kõrgeste taewa pole wiskas, üteldes: kas sa pead omma wihma kinni! — Agga wata, se hang pörab tules ümber, se raskem ja rautud ots langeb otse ta pea peäle taggast, ja se waene willets muld ja pörm, kes tahtis Jõsandat taewas nago järge peält lükkada, se on korraga ärraröhhotud ja surnud maas! —

„Mis on teil minnoga teggemist? — ütles Jõsand Prohweti Zoeli ram. 4, 4: Kas teie tahhate kurja mo kätte tassuda? Ja kui teie sedda tahhate — siis tahhan minna kermeste ja ussinaste jälle teie pähhä sata, mis teie wäärt ollete!“

9. Jummalä käsfi tassub.

Ühhes linnas meie maal ellab praego weel üks mees tallorahwa suggust, nimmega L. J., kes lapse põlwest sadik Jõsandat tundis ja armastas, ja sedda Jummal selle ammeti sees, mis temmal on, nenda õnnistas, et ta surest waesussest rikkaks mehheks sanud. Wähemist on temmal kenna maia linna allemis, hea tenistus ja peälegi rahha wäljas rentide peal seismas. — Cesamma mees räkis kord monne sõbrale, kellega ta kous olli, sedda luggu: „Kui minna alles waene ollin, ja pudus tulli üksford nenda kätte, et maia ep olnud ennam leiba, ja nälg tulli peäle, leidsin ma weel wiekoppikuse

rahha tükki laekast ja ruttasin sega allewist linna, ommale naela leiba ostma. Agga tee peäl tulli üks waene ärrakistud innimenne mo wasto, ning pallus mo käest abbi omma sure hädda sees; sest ta ep olnud ammogi mitte sõnud, ja peälegi ni haige, et ta mitte ei sutand ümberkaudo linnas kerjada. — Minnul ollid terwed rided selgas, ma ollin sel päwal jubba üksford leiba maitšnud — temma mitte, sepärrast ma ei piddand suurt nou lihha ja werrega waid andsin selle sandile need wiis koppikud, ja sega keik, mis mul ihho ja hinge tagga olli.

Agga mis ma nüüd ennam linna lähen? küsisin isse ennast. Lähen ifka! kes teab, mil wiisil Jõsand jälle mind aitab? — Ja wat! enne kui linna wärrawasfe sain, näggin ma tee päel ühe kokkopantud pabberi. Wõtsin sedda jalgede eest ülles ja leidsin seal sees wiis rubla pabberi rahha. Ma hüüdsin nende takka, kes praego ollid möda läinud ja küsisin neid, kas nemmad rahha kautanud; ma istusin tee äre mahha ja ootsin rohke tunni aia, et se kes tedda kautand, piddi tulles, tedda otsima; agga ükski ei tulnud. Nüüd tulli korraga mötte süddamesse: ehk on wahhest Jõsand sedda 5 koppikud, mis sa Temma keige alwema wennale olled annud, sulle wie rublaga saawõrra taggasti makšnud, ja käsib sind minna rahhoga! Ja ma läksin rahho ja tännoga linna, andsin esmalt ühe kohto wannemale sedda asja teada ja lubbasin rahha kätte maksta, kui se piddi leitama, kes tedda kautand; ma ostsin siis turrult näddala peäle toidust ja leidsin peälegi uut tööd ning tenistust. Agga ükski ei tulnud omma rahha ostma, ja ta jäi mulle Jõsanda armo anneks.“

Kui nüüd se mees sedda kenna luggu olli juttustanud, küsis üks sõbber tedda ja ütles: Kule wend, kui so rahha ja warra ep olnud surem, kui wiis koppikud, ja Jõsand küsis neid so käest, siis andsid sa hea melega ja andsid keik; nüüd sind Jõsand on õnnistanud, et sa paljo en-

nam weel paigale pannud, kui wiis rubla, — kui nüüd Jssand sedda so käest küsiks, kas sa annaksid nüüd ka keik ärra?“ Agga mees ehmatas ärra ja jäi wait. „Kas sa annaksid polegi ommast warrast, ehk ka kümneemat jaggo keigest mis sul on?“ — Agga mees löi ommad silmad mahha ja ütles tasfase heälga: „Ei ussu mitte.“

Ja ta olli töt räkinud; sest rahha ja warra olli ta süddamest nenda kinni hakkand, et ta aego möda Jssanda ja Temma kogodusse armastust ärrakautas, ja keiksuggu riidlemisse, wiha ja waeno sisse sattus — ifka omma rahha pärrast. — Kas ta tännini neist mõrkudest ja kõiedest lahti pääsenud ja ueste ning tõsiste pattust pöörnud, sedda minna ei tea räkida. — Wata 1. Timot. ram. 6, 6—9 ja mis Jesus Matt. 19, 23. 24. sest riklast norest mehhest ütles, kes Temmast ärra läks: „Töest, ma ütlen teile, et üks rikkas waewalt taewariki saab; sest se on hõlpsam, et kammeel nõäla silmast läbbi lähheb, kui et rikkas Zummala rigi sisse saab.“

10. Waene Jaak.

Kui palju õnne, ja kui suurt õnnistust allama suggu rahwale sest on tulnud, et Piibli kogodused rahha kokko pannewad ja sega sedda kallist ramatut kas alwemalt ärramüwad, kas koggoni ilma rahhata waestele andwad, — sest wõiks paljogi räkida. Ühhe Piibli seltsi kogodusse sees Inglismaal juttustas üks söbber sedda, mis ma siin meie ma kele ümberpannen.

Londoni linna liggidal, kus Inglisma suur laewa hull seisab, pallus üks laps kelle kõht olli tühi, omma isä käest leiba. Agga isä — üks wägga royp ning kurri laewamees, se kord peälegi joobnud — lükkas omma poega ni waljuste ennesest ärra, et laps ülle laewa äre merresse langes ja peagi keikide filmade eest ärrakaddus. Agga Zummala immelitto nou ja wäe läbbi leidis poisike mer-

res ühhe sure pu tüki ja piddas sest ni kaua kinni, kinni teise laewa mehhed tedda emalt näggid, padiga ta jure rutatasid ja tedda merrest ning surmast päästsid. Memmad küsüsid nüüd mitto asja lapse käest, agga ei sanud muud kuulda, kui et ta nimmi Jaak olli, ja et isä tedda merresse lükkanud. Armo polesti wõtsid tedda needsammad mehhed omma laewa ja reisi peäle kasa, kaswatasid tedda ülles ja õppetäsid temmale keik suggu laewa tööd. Jaak olli allandlik sannakuulmas ja ussin õppimas, nenda et ka laewa üllemad tedda armastäsid ja mitme tö jure saatsid.

Pärrast sedda, kui keik laewad ühhest sõast ollid taggasi tulnud, pandi meie Jaak teise laewa peäle, monni haiged ja hawatud laewamehhi hoidma. Ühhel haigel olli pea parja al üks Piibli ramat, kust ta sagedaste lugges. Jaak panni sedda wägga immeks, sest ta ei tunnud sedda ramatut weel koggoni. Siiski ta wõttis sedda wanna haiget meest keigest süddamest armastada ja temma eest suurt hoolt ja murret kanda ta otsani. Kui surm liggi tuli, ütles se mees Jago wasto: Kule söbber, ma surren pea ärra, ja mis mul se keige armsam on ma peäl, jättan ma sulle tännuks so waewa ja murre eest ja mällestusseks minnust. Wõtta siin mo Piibli ramato, mis minna enne weel, kui södda hakkas, Piibli kogodusse polest sain. Sesamma kallis Zummala sanna, mis minno waimo filmad on lahti teind, mind patto ja kurrati wäest päästnud ja mo Önnisteggia pole pöörnud, se saatto ka sinno hingele suurt kasso ja õnne!

Kui se mees olli surnud ja mahha maetud, kulas Jaak ühhe ja teise jures järrele, kes ta ennemuiste olnud ning kust ta pärrind, ja sai wimalts kätte, et ta se sanna kurri mees olli olnud, kes omma poega merresse lükkas — meie Jago omma isä. Ta ehmatas ärra, sedda kuuldes; ta sai kurwaks, et ta sedda enne ei sand teada ja omma isä kaela ümber hakkada ning temmaga ärraleppida; agga ta olli siiski rõmus, et ta olli omma isä, ja temma

õnsat surma näinud, et ta olli tedda raske haigusse sees
 hoidnud ja sedda kallist Piibli ramatut pärrinud. Jaak
 hakkas sure holega seält seest luggema ja sai ka Jõsanda
 armo läbbi sedda kätte ja süddamesse, mis ta õnnis isä
 temmale olli sowinud „suurt kasso ja õnne.“

Nenda juttustas Inglisma Piibli loggodusse sees
 üks nende sõbradest; agga kui keif, kes kous ollid, sedda
 suurt Jummalä sanna wägge ja woimust, immeks pannid
 ja röömsaks said, tousis se woeras sõbber weel üksford
 ülles ja ütles: „Mis ma teile rākinud, wennad, on
 tõeste tõssi, seft minna isse ollen-se waene
 Jaak.“

11. Kuidas Jēsus woeraks tulleb.

(Die Einladung von A. Knapp).

Üks wagga ma-meēs istus kirikus seäl;
 Tal olli jutlust kuõda hea meel,
 Jummalä sanna temma armastas
 Ja taewa pole süddant walmistas.
 Nüüd ollid lihawette pühhad kä':
 Kristusē illestoumisti olli ta
 Jo heie pühhitseñud rōmoga,
 Ka tänna lähheb temma kirikule.
 Ja kui seäl etteluggend õppetaja
 Se Ewangelium Joannesest,
 Kus Jēsus küsib omma süngridest:
 „Kas polle, lapsed, middagi teil süa?“
 Süs läts se sanna süddamest tal läbbi,
 Põõb filmad mahha, nago olleks häbbi
 Ning halledus ta peäle tulnud ka,
 Et temma kallis Dnisteggia
 Kūl wahhest süa tahhab — ja ei sa. —
 Sepārrast pallub keigest süddamest
 Se ma-meēs omma armast Jēfuteft:
 „Sa küsib süa? Oh kui nālga sul
 Ehf jānno on — te sedda armo mull'
 Ja tulle Jēsand teisets pühhapāwaks
 Mo waese mehhe kallits woeraks!“

Et ma kül alw, ei mitte teafk
 Sull' head surest walmistada;
 Sa wõttad moga kannatada,
 Sa wõttad minno roga heafk.
 Se arn, mis ennemuiste aias Sünd
 Pattuste jure, — ei se põlga mind!“

Ja kui said õppetussed õppetud
 Ja peālegi keif laulud lõppetud,
 Dn ka se wagga ma-meēs koddō läind
 Ning igga pāwa sedda palwet teind.
 Kui agga nāddal olli lõppemas
 Ja temma woeras pea tullemas,
 Süs kutsus naest ja ütles sedda sanna:
 „Et kule, wõtta keige parrem kanna,
 Ning wārsket leent seft homme walmista,
 Ja mis sul head weel, panne jure ka!
 Ma ollen kutsnud ühe õige sure
 Ning austud woera homseks meie jure.
 Sepārrast pühhi puhtaks kōdda maia,
 Ja seāda homseks keif, et polle waia.
 Ka harri heāsti meie lapsokesseb,
 Ja wõtta aiaft kennad lillekesseb
 Ning ehhita keif toad illusast,
 Et wastō wõttad woerast mõnnusast.“ —
 Kui isä nenda rākind, hüppawad
 Keif lapsed temma jure, küsivad:
 Kes tulleb, isä, meile, nimmeta!
 Ja emma ütleb: Kas sa nā,
 Kas polle imme luggu kä'?
 Sa kutsud woeraks sure isānda!
 Et kes ta on? — „Nimmet ei ütles ma“,
 Ni kostab isä, naerab tassafest,
 Ja rōõm on nāhha temma filmadest.
 Kūl pühhapāwal kutsub kella heäl
 Reid kirko keif; kül isä ohkab teäl:
 „Oh armas Jēsus, tulle watama
 Mind tänna lõuna! Sure rōmoga
 Ma tahhaks ka kord sõta, jota Sünd;
 Sul olli nālga! — oh ärä põlga mind!“ —
 Kui nüüd said õppetussed õppetud
 Ja peālegi keif laulud lõppetud, —

Du ka se wagga ma-meese kobdo läind
 Ning keig' se te peäl omma palwet teind.
 Ta naene agga ruttas temma eele
 Ja olli ussin omma maia-töle.
 Käl ammo olli harrind lapsed, toad, —
 Nüüd kattab lauda, panned peäle road,
 Sola ja leiba, lusfikad ja noad;
 Ta seädab kennast' keif ja mötleb laua ees:
 Kus ta ni kaua jääb, se woeras mees?
 Kui agga löuna pea möda läind
 Ja ükski weel ei olnud woerast näind,
 Siis hakkab naene kartma, küsima:
 „Et ütle armas mees, kus wiibit ta,
 So kuitstud woeras, kas ta tulleb ka?
 Waat' leen ja lihha külmaks lähewad
 Ja lapsed otades kül tüddiwad.“
 Ni rägib emma, agga isä kutsub
 Keif lapsokessed kokko lauale;
 Ta jättab ühte asset woerale,
 Ta töstab silmad taewa pole, — pallub:
 „Oh Issand Jesus Kristus, tulle Sa
 „Meil' woeraks ja So andid önnista!“
 Ja kui ta palwet luggend — kopputab
 Üks ufse peäle. Issä lahti teeb,
 Ja ühte waest ning wanna meest ta näab.
 Se astub sisse ja neid terretab:
 „Andko teil Jummal jätko leiwale!
 Ma ollen ammogi jo nälfas olnud,
 Sest ei mul leiwa rasokest ey olnud;
 Nüüd juhtun minna teie maiasse
 Ning pallun teid Kristusse nimmel ka:
 Wõitke mo waese peäle hallasta!“ —
 Ja isä kostab: „Tulle, tulle sa,
 Mo armas, kallis woeras! ollen sind
 Jo ammo kutsunud; oh miiks sa mind,
 Mo naest, mo lapsi pannid otama?
 Nüüd agga polle süüski hilja weel, —
 Et waat', so asse ja so iste seäl!“
 Sega ta panned sure römoga
 Se waese mehhe lauda istuma.
 „Nüüd wata, emma, waatke lapsokesed,

Üks näddal on, kui hüüdsin Jesusest
 Mo jure woeraks. Käl se olli teäda,
 Et Issand ilmaski ei lähhe möda,
 Kui Tedda pallutakse süddamest.
 Sesamma waese wenna läbbi ka
 Du Jesus tänna tulnd, meid watama!“
 Matth. 25, 40. 45.

12. Möttes föbra haua peäl.

(Hebel's Lied auf einem Grabe.)

Et magga! kül so wodi külm
 Ja köwra, liiw' ja käwvine;
 So ärrawäsind selg ei tunne
 Ühtegi sest. — Et magga peäle!
 Kui ka so kattede raske muld
 Süddame peäle koormatud,
 Sa maggad rahhus ja ei tunne
 Ühtegi sest. — Et hinga peäle!
 Mo palwet: hoitko Jummal sind!
 Mo öhtamist ei kule sa.
 Kas olleks parrem, kui sa kuleks?
 Töeste mitte. — Siis hinga peäle!
 Oh sul on hea, hea sul!
 Kui agga ma so jure saaks,
 Siis olleks keif jo õige hea, —
 Rahholist hingada ühhes kous.
 Sa maggad! Kirko kella heäl
 Ei ärrata sind üllesse;
 Ei ärrata sind päwa kärrin,
 Egga ka õ waht waiffes küllas.
 Ja kui ta taewast wälko lööb
 Ning paksust pilwest mürristab, —
 Siis läh'wad sinno hauast möda
 Jummalat ilmad, — ei sinna ärka!
 Ja mis sind enne kurwastand,
 Sind waewand warra hilja ka,
 Sest — olgo Jummalale tänno! —
 Ollud sa peäfenud waiffes hauas.

Oh sul on hea, hea sul!
Keif mis sul waewaks olli süin,
So palle higgi, filma weesi —
Isfand on kuuwatand tedda ärra!

Kui ma nüüd weel so jure saaks,
Siis olleks keif jo õige hea!
Nüüd istun agga süin ja leinan,
Polle mul jahutamist weel leida.

Eh! aitab Jummal peagi mind
Mo hingamisfe päwale,
Siis wõttab laas, mo wenna naber
Mullegi kaewada mullast wodi.

Ja kui ma maas — ei liguta
Ei kät, ei jalga enam, siis
Mull' laulwad maggamisfe laulo,
Pannewad rasket tattet peäle.

Siis maggan kennast, ni kui sa,
Ei ärrata mind kirko kel;
Ma maggan, kummi pühhapäwa
Sures hommikul koit on tousnub.

Ja kui se pühha päaw on kä' —
Hommiko laulo lauldakse —
Siis tousfeme kül ingli heälest
Teine teisega rõõmsast ülles.

Uus kirrik seisab meie ees
Ring hülgab koido walgusfes, —
Siis ruttame altari ette
Lauldes ja õiskades: Halleluja!

Rõm. 8, 11. 1 Korint. 15, 55. Joan. ilm. 21, 5.

